

олег каданов

до нуля і після

поезії

ілюстрації міті фєнєчкіна

видавець олександр савчук
харків · 2026

УДК 821.161.2-1кад
к13

Каданов Олег

К13 До нуля і після. Поезії / Олег Каданов ; ілюстрації Міті Фенечкіна ; передмова Катерини Калитко. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2026. 160 с. ; [53 іл.].

ISBN 978-617-7538-84-3

У другій поетичній книзі Олега Каданова «До нуля і після» вміщено поезії 2020–2025 років.

Збірка передає досвіди передчуття та проживання повномасштабної війни. Однією з важливих тем збірки є сприйняття часу: розтягнена на сторіччя ніч, пульсування років-хвилин, медитативний «чистий потік моменту», «немовби Бог натис на паузу». Це поезія, ритм якої іноді перехоплює подих, іноді допомагає відчути тишу, але яка зрештою дає відчуття тривання життя в різних його формах.

З увагою та любов'ю збірка проілюстрована Мітею Фенечкіним. Техніка акварельних олівців на папері промовиста, щемка і як ніколи влучна в час жорсткого контакту з реальністю. Ілюстрації не лише посилюють медитативність збірки, а й «працюють» як точно підібрана візуальна рима до текстів Олега Каданова.

УДК 821.161.2-1кад

ISBN 978-617-7538-84-3

©Олег Каданов, тексти, 2020–2025
©Мітя Фенечкін, ілюстрації, 2026
©Катерина Калитко, передмова, 2026
©Анна Губанова, дизайн, 2026
©Видавець Олександр Савчук, 2026

МАНТРИ СВІТУ, ЩО ЛАМАЄТЬСЯ І ЗРОСТАЄТЬСЯ

Це поетична збірка, якої я дуже чекала.

Все, що робить Олег Каданов – як митець, як людина, як, чорт забирай, громадянин, – завжди помітне і справжнє. А в його мистецьких висловлюваннях мені незмінно імпонує ось що: завжди вдаючись до експерименту і навіть часом до ювелірної провокації, Олег щоразу відмовляється зрікатися інтелектуальної глибини, відкидає спрощення, йде в об'ємне осмислення всього, що його оточує. Такою є і ця книжка. Але, здається, вона почалася не з наміру написати книжку.

Вона починалася з досвіду, який важко впорядкувати інструментами мови. З досвіду, в якому звичні координати світу раптом перестають працювати і слова, що ще вчора здавалися придатними для опису реальності, сьогодні звучать фальшиво або порожньо. Ми всі вже знаємо, що цей досвід називається великою війною і що він змушує нас перевиначити самоопис. У такому стані мова або руйнується разом зі світом, або мусить навчитися існувати інакше. Тексти, що зібрані тут, написані в самому моменті такого перелаштування.

Іноді вони схожі на сон, іноді на галюцинацію. Медитація на червоне, говоріння з епіцентру бурі як спосіб заземлитися. Саме в цих нестабільних зонах мова здатна віднайти нову чесність. Бо поезія щоразу фіксує те, що не потрапляє в архіви: внутрішні злами, дрібні зсуви свідомості, химерні образи, які раптом стають точнішими за факти. І на цьому рівні досконалий тандем із текстами Олега Каданова утворюють сюрреалістичні ілюстрації Міті Фенечкіна. Сюрреалістичні – і водночас такі, що

відлунюватимуть у хребті гулом живої реальності для всіх, хто має український досвід.

Тут багато руху. Вихід, втеча, дорога, коло, повернення. Але цей рух, сказати б, не географічний, радше спроба продертися крізь внутрішній ландшафт після зсуву. Пам'ять у цих віршах поводить як жива істота, як тварина, зрушувана інстинктами, час розшаровується, а реальність постійно змінює структуру просто за спиною – як на одній з робіт Міті Фенечкіна, де люди рухаються дорогою, чи то приєднані до ландшафту нервовими волокнами, чи то видираючись із нього.

У цій книжці багато звертань: до сестри, до батька – ким би він не був, і до тих, хто йде поруч або вже зник за обрієм. Але це не стільки конкретні адресати, скільки способи втримати зв'язок із тими, хто був до нас і прийде після. Щось на кшталт говоріння у трансовому стані, коли, заплющивши очі, бачиш поруч і весь свій рід, і тих, чиїх імен не знаєш – але безпомилково впізнаєш у них своїх. Сухе дерево роду.

Ми так часто повторювали самі собі, що історія ходить чи то по колу, чи то по спіралі, аж звиклися з думкою про неможливість вирватися із такої схеми. Олег Каданов, однаке, приносить у цю книжку важливе нагадування:

і закільцьованість маршруту
нехай не вводить тебе в оману
бо з кожним кроком
мінєшся і ти.

Саме ця зміна, не завжди очевидна, але щоразу відчутна для людини, яка йде крізь велику історію, і створює можливість майбутнього. Світ, що ламається, у цьому місці починає зростатися знову.

Зрештою, слово «мантра» не дарма виникає у назві мого переднього слова. Бо в автентичному сенсі вона – інструмент налаштування свідомості, де повтор не дублює зміст, натомість поступово змінює того, хто говорить,

і того, хто слухає. Саме так працює ритм у багатьох текстах цієї книжки. У цьому повторі людина поступово відвойовує у хаосу можливість дихати, а мова – можливість знову бути правдивою.

Ще до того, як поет став легітимною культурною фігурою, він був радше тим, кого антрополози назвали б шаманом, контактером: людиною, яка входить у змінений стан свідомості, аби встановити зв'язок між різними шарами часу. Не лише між теперішнім і минулим, а й між живими і мертвими, між тим, що можна ословити, і тим, що лише намагається у мовчанні. Саме тому в цих текстах так багато звертань, повторів, коротких імперативів – інтонацій, що нагадують магичні формули або замовляння. Це спосіб утримати саму суть досвіду на поверхні мови. Мірча Еліаде писав, що шаманський спів створює центр світу і впорядковує його існування в межах спільноти.

У певному сенсі ця збірка є, за Джорджо Агамбенем, свідченням зсередини катастрофи, тим, що виникає на межі неможливості й усе ж можливості мовлення. Але добра поезія – така, як в Олега Каданова, – дивним чином зберігає здатність діяти саме в таких просторах. Вона не реконструює події і не намагається їх пояснити. Її робота інша: зберігати чутливість до тих ледь помітних сигналів, які передаються між людьми, коли історія проходить крізь них, а вони – крізь неї. Поет тут справді стоїть на межі кількох світів, слухаючи те, що долинає з темряви часу, і перекладає на теперішнє дихання.

Поезія переважно виконує роботу, яку неможливо доручити жодному іншому медіуму: вона тримає відкритим простір між живими і мертвими, між пам'яттю і майбутнім, між руйнуванням і тим крихким шансом на відновлення, який ми все ще називаємо світом.

У цій книжці є ще одна важлива інтонація, яка вирізняє її серед багатьох воєнних висловлювань. Вона не намагається перетворити катастрофу на героїчний наратив, навпаки, працює з крихкою, майже невидимою матерією пережиття. Трохи перефразовуючи Чеслава Мілоша, можна сказати,

що після великих катастроф поезія виживає, зберігаючи здатність промовляти негучно, без крику. У тиші іноді стають чутними речі, які інакше губляться у шумі історії. Олег Каданов не просто розповідає про рух крізь темний час, він точно відтворює сам ритм цього руху, його мікромозаїку. І в певний момент читач раптом розуміє, що навіть у замкненому маршруті історії залишається нескасовна можливість тривання.

«До нуля і після» – це й просто, і складно водночас. Спокуса простоти прочитання: поет і музикант Олег Каданов пішов на фронт, тому добре знає, яким є світ до «нуля», яким – безпосередньо там, і яким – опісля. І неймовірна, майже алхімічна складність – у тому, щоб утворити якесь «після» по великому обнуленні всього колишнього знання про життя.

Близький і дорогий мені поет, якого зву братом, написав книжку про тяжку дорогу, на якій дезорієнтована, переламана болем людина здатна вирівняти дихання, поступово отямитися й пригадати, ким вона є. І це одна з тих книжок, які я точно спробую винести з пожежі, якщо цілий світ запалає остаточно й незворотно.

це дорога болю
це дорога розпачу
сестро
гарної дороги.

Ось те, що я забираю з собою.

**Катерина Калитко,
письменниця,
лауреатка
Шевченківської премії
з літератури 2023 року**